

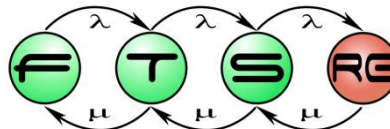
NoSQL RENDSZEREK

Szárnycas Gábor

szarnycas@mit.bme.hu

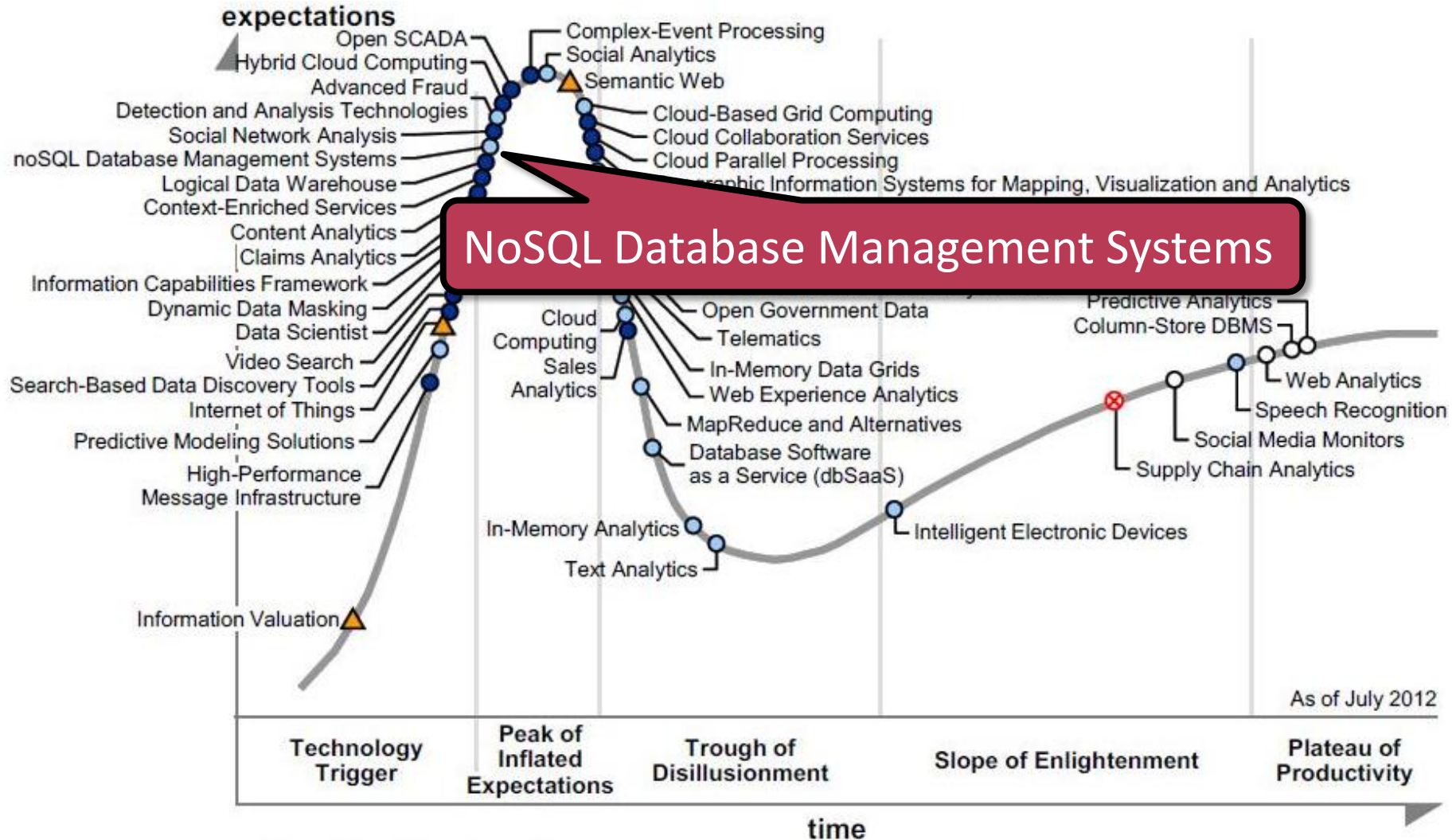
2014. március 3.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Hibatűrő Rendszerek Kutatócsoport

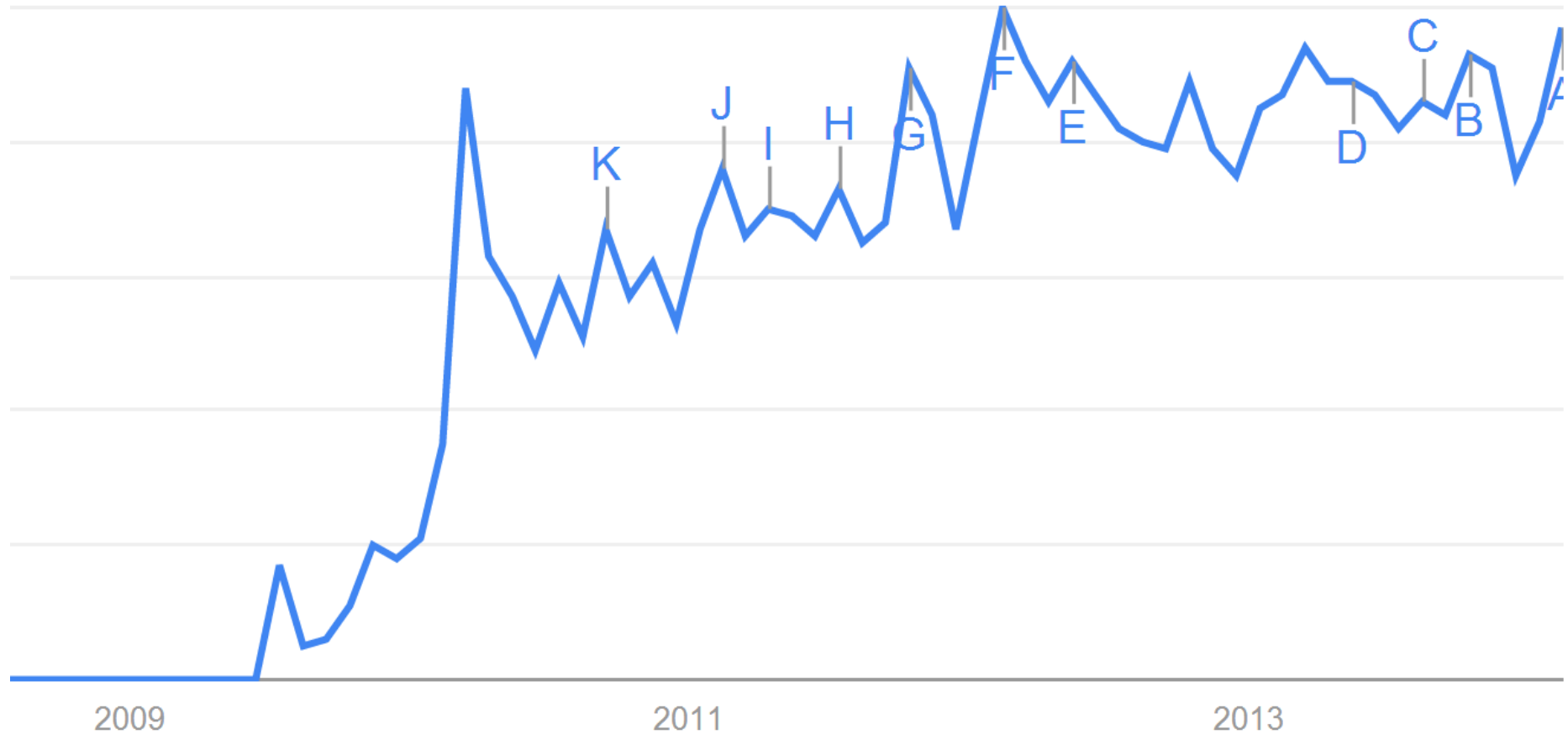

MOTIVÁCIÓ

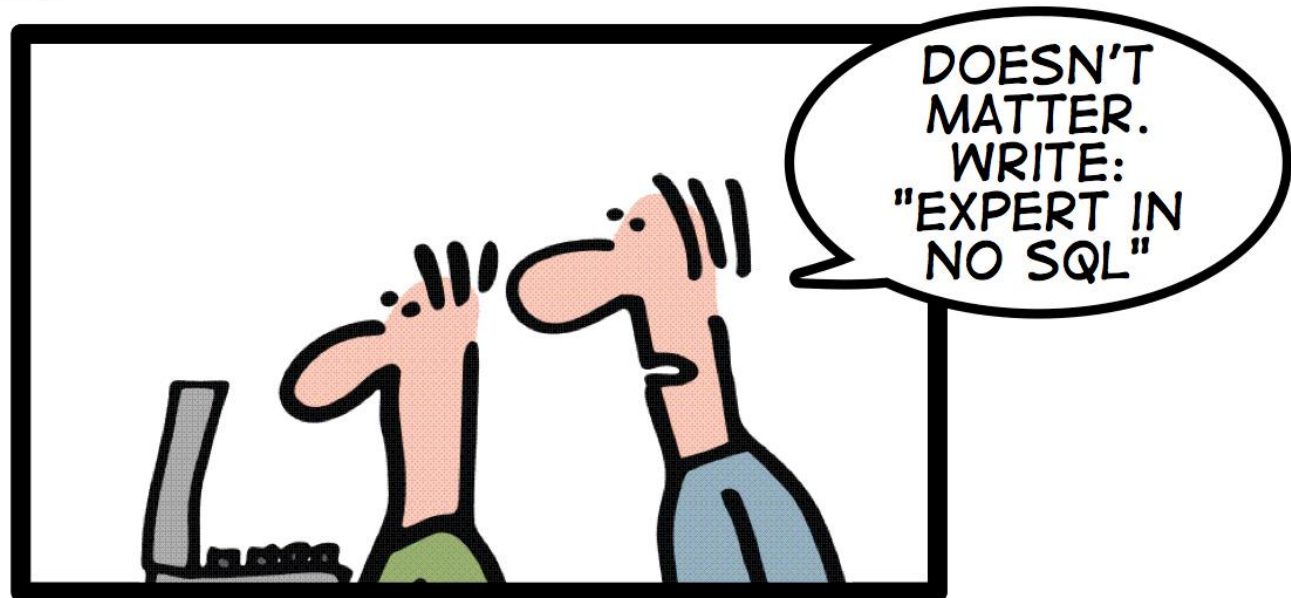
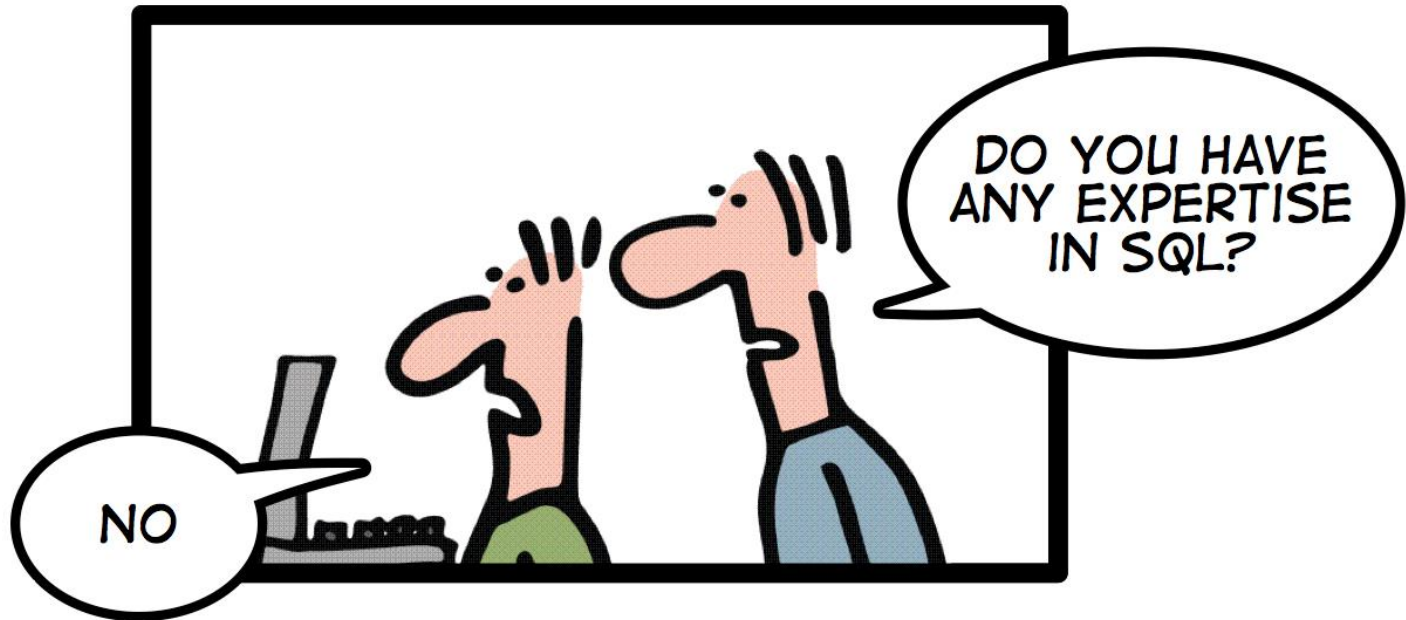
Gartner: Hype Cycle for Big Data – 2012

Google Trends – NoSQL

HOW TO WRITE A CV

SQL történet

- '60-as, '70-es évek: hierarchikus, hálós modell
- '70, IBM: Edgar F. Codd – *A Relational Model of Data for Large Shared Data Banks*
- '70-es évek, Chamberlin, Boyce – *SEQUEL* (IBM)
 - Structured English Query Language
- '70-es évek, Larry Ellison: Relational Software, Inc.
- '86: ANSI SQL szabvány
- '70-es évektől: relációs adatbázis-kezelők aranykora

Forrás: Trencsényi Márton, NoSQL adatbázis-kezelés,

<https://www.db.bme.hu/targyak/adatbazisok-haladoknak>

- Zárt rendszerek
 - Oracle
 - Microsoft SQL Server
 - IBM DB2
- Nyílt forráskódú rendszerek
 - MySQL (Oracle)
 - PostgreSQL

Dominancia

- Relációs modellben gondolkozunk
- Legyőzte a hálós modellt a '70-es években
- Legyőzte az objektum modellt a '90-es években
- „SQL adatbázis tovább él, mint az elérésre használt programozási nyelv”
- „SQL adatbázis tovább él, mint az azt futtató operációs rendszer”

Reneszánsz

- 2005 előtt: RDBMS/SQL legtöbb weboldal mögött
- 2005 környéke: Google cikkek
 - Ghemawat, Gobioff, Leung: *Google File System*
 - Chang, Dean, Ghemawat, et al.: *Bigtable*
 - Mike Burrows: *Chubby*
 - Chandra, Griesemer, Redstone: *Paxos made live*
 - Dean, Ghemawat: *MapReduce*
- DeCandia et al., Amazon: *Dynamo*
- Facebook: *Cassandra*

Google cikkek

- Nincs forradalmi algoritmus vagy adatszerkezet
- Létező ötletek újfajta alkalmazása
- Rendszertervezésről szóló cikkek
- **Új, elosztott architektúra**
- **Nem relációs modell, nincs SQL**

NoSQL „forradalom”

- Google, Amazon technológiák
 - nem nyílt forráskódúak
- 2005–2010: új nyílt forráskódú NoSQL technológiák a Google és az Amazon ötletei alapján
- Maximum: 2009, hetente új projektek

NoSQL definíció

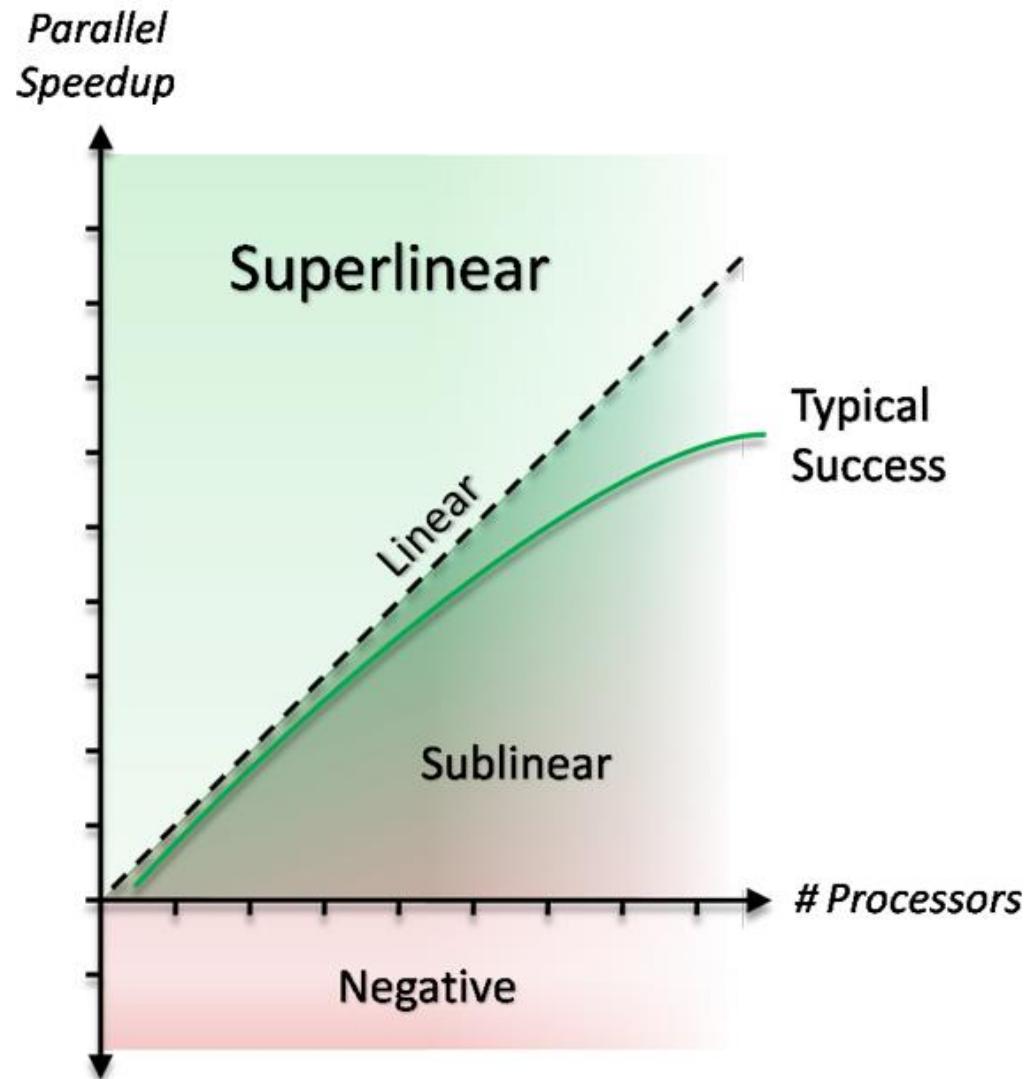
- Nyílt forráskódú
- Nem-relációs
- Elosztott
- Horizontálisan skálázható
- Sémamentes adatmodell
- Replikáció támogatása
- Fokozatos konzisztencia

NoSQL definíció

- Nyílt forráskódú
- Nem-relációs
- **Elosztott**
- **Horizontálisan skálázható**
- Sémamentes adatmodell
- Replikáció támogatása
- Fokozatos konzisztencia

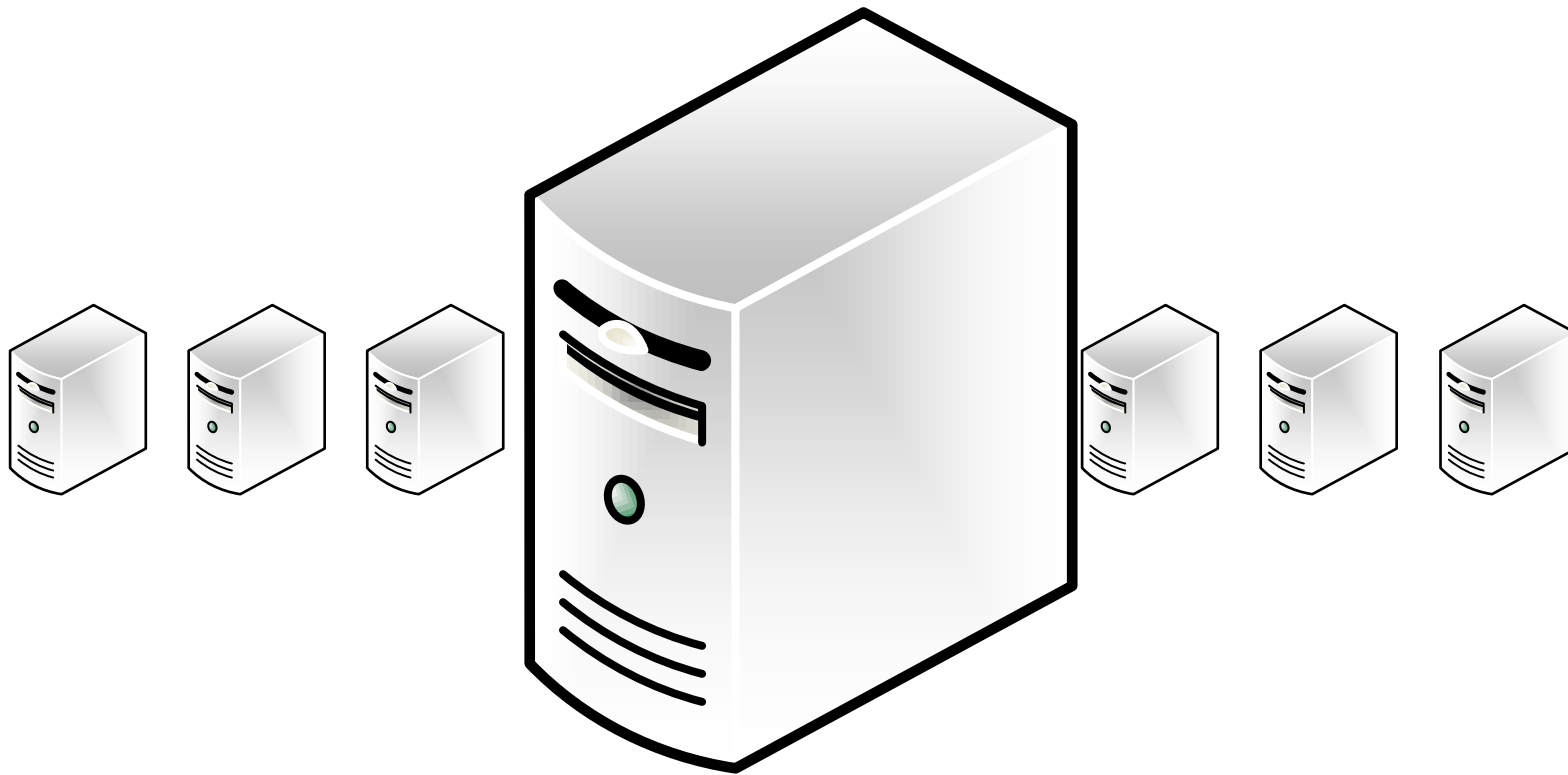
SKÁLÁZHATÓSÁG ÉS REPLIKÁCIÓ

Skálázhatóság

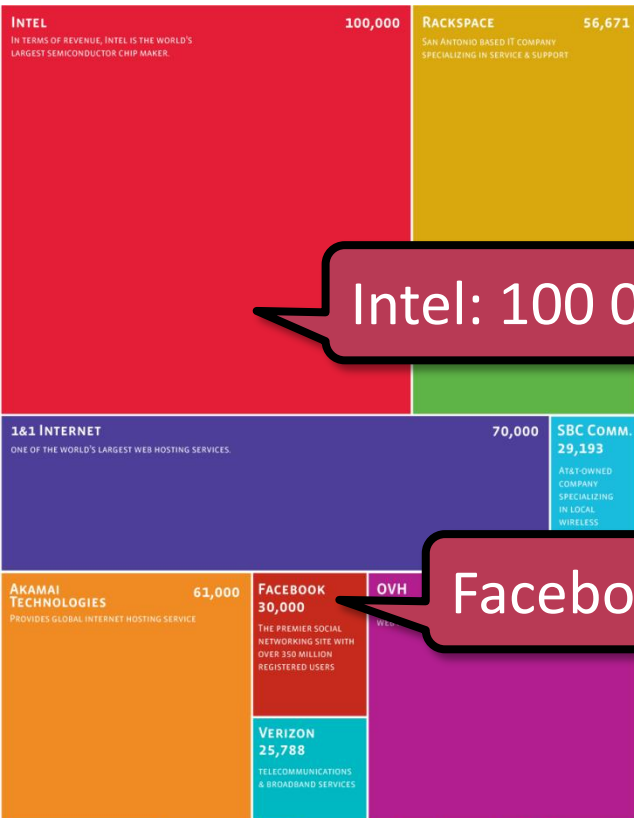

Skálázódás

- Vertikális skálázódás
- Horizontális skálázódás
 - Commodity off-the-shelf (COTS) hardver

Szerverek száma – 2010

Intel: 100 000

Google: 1 000 000+

Facebook: 30 000

COMPANIES THAT DON'T DISCLOSE NUMBERS BUT ARE ESTIMATED TO HAVE OVER 50,000:

● MICROSOFT

● EBAY

● HP/EDS

● GODADDY

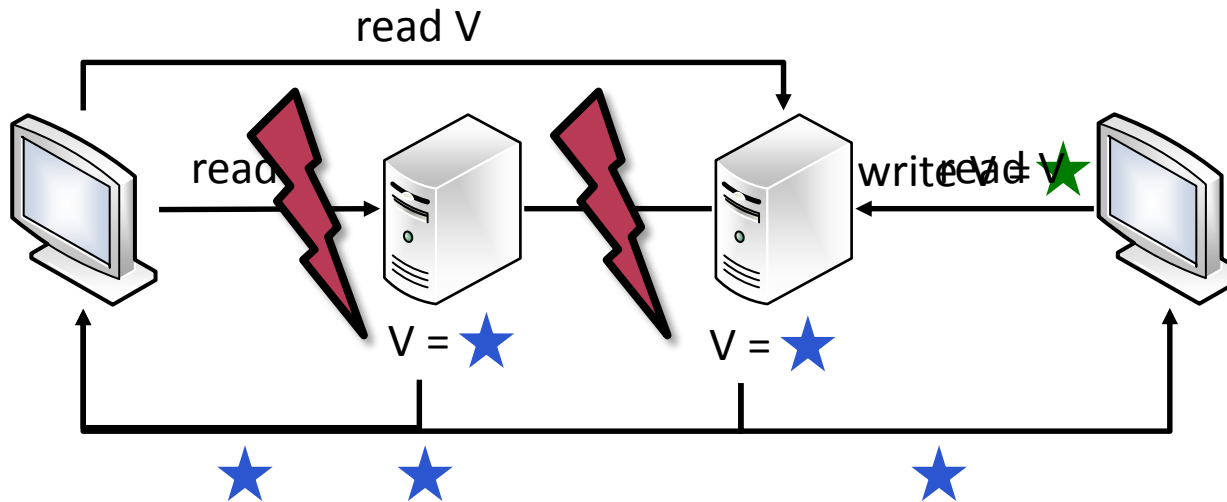
● AMAZON

● YAHOO

● IBM

Replikáció

- Többpéldányos tárolás

Elméleti korlát: a CAP tétel

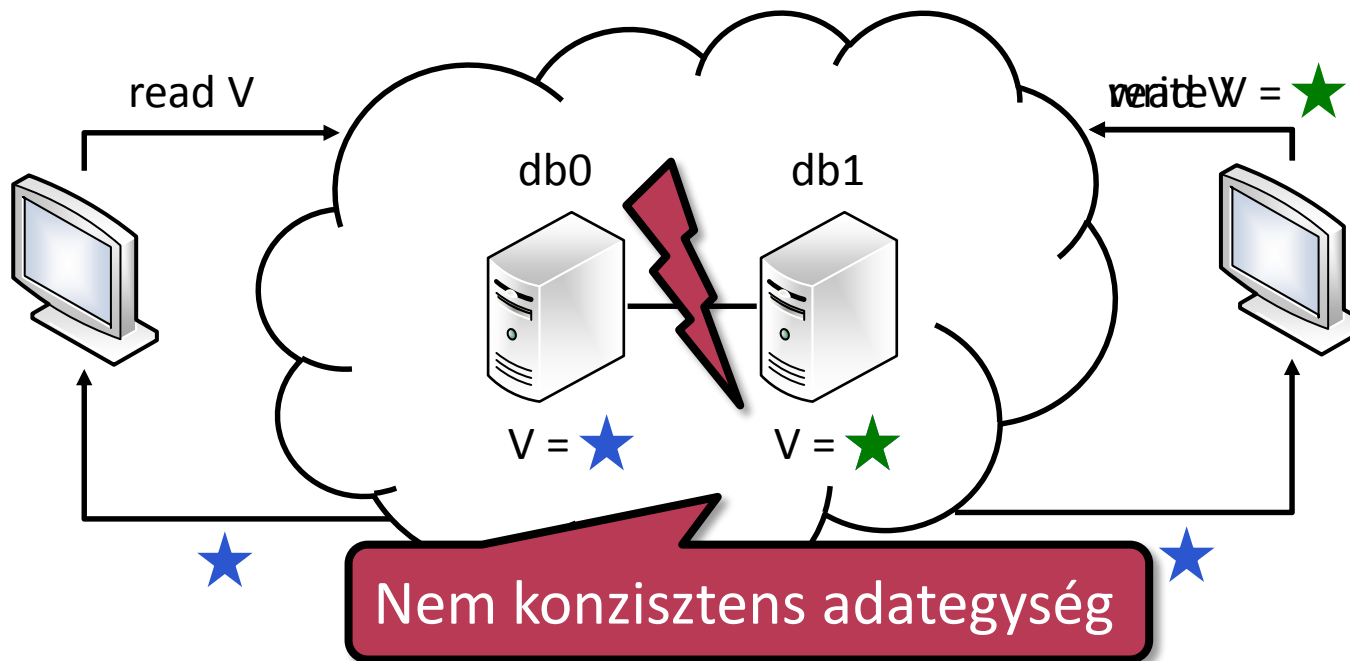
- Sejtés: Eric Brewer, 2000
- Tétel: Nancy Lynch, Seth Gilbert, 2002
- Tulajdonságok:
 - **C**onsistency
 - **A**vailability
 - **P**artition tolerance
- „Elosztott rendszerben egy időben nem garantálható mindhárom tulajdonság.”

CAP tétel precízebben

- Egy elosztott rendszerben nem biztosítható, hogy a rendszer *mindig* (üzenetek elvesztése esetén is) garantálja az alábbi tulajdonságokat:
 - atomi konzisztencia (consistency),
 - rendelkezésre állás (availability).

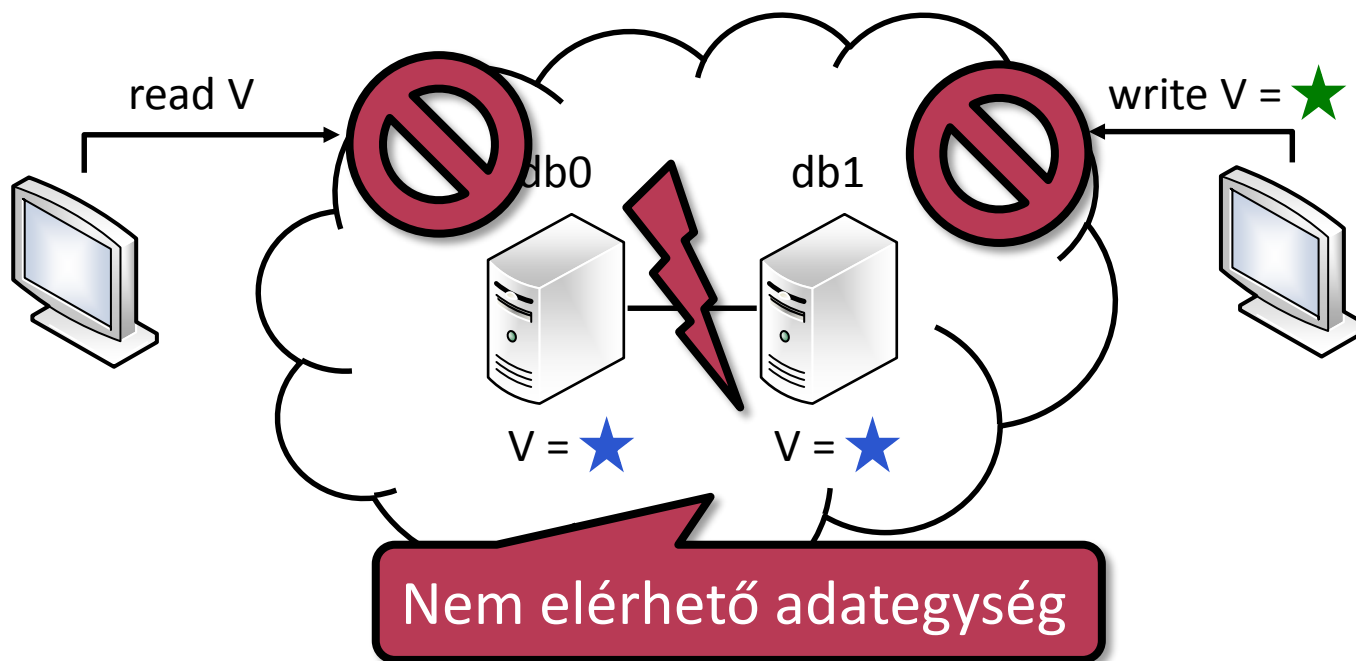
Consistency – konzisztencia

- Egy adataegység értékét bármely csomóponttól lekérdezve ugyanazt az értéket kapjuk.

Availability – rendelkezésre állás

- A rendszer minden működő csomóponthoz érkező kérésre válaszol

CAP tétel precízebben (ism.)

- Egy elosztott rendszerben nem biztosítható, hogy a rendszer *mindig* (üzenetek elvesztése esetén is) garantálja az alábbi tulajdonságokat:
 - atomi konzisztencia (consistency),
 - rendelkezésre állás (availability).

A CAP tétel kritikája

- Egyszeres hibapontok (single point of failure, SPOF)
- Adatbázis-kezelő összeomlása
- Alkalmazáshibák
- Teljesítmény figyelmen kívül hagyása
 - Áteresztőképesség [adategység/s]
 - Késleltetés [s]

A késleltetés ára

100 ms késleltetés

1% csökkenés az eladásokban

A késleltetés ára

500 ms késleltetés
20% bevételcsökkenés

Konzisztenciamodellek

- A CAP tétel következménye

gyenge konzisztencia

Gyakori kompromisszum

fokozatos konzisztencia

erős konzisztencia

erős konzisztencia több adategységen

Demó

- Fokozatos konzisztencia a gyakorlatban: **Tumblr**
<http://eventualconsistency.tumblr.com/>

Tranzakciók – ACID garanciák

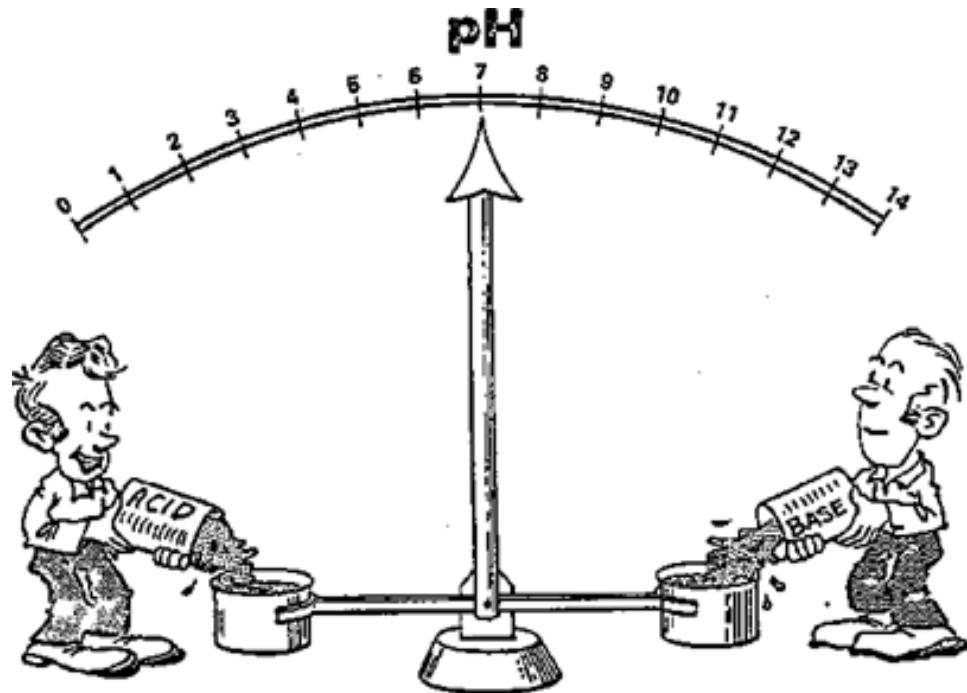
- Atomicity
- Consistency
- Isolation
- Durability

Ld. [http://en.wikipedia.org/wiki/Acid test \(gold\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Acid_test_(gold))

ACID–BASE

- Atomicity
- Consistency
- Isolation
- Durability
- Basically Available
- Soft state
- Eventually consistent

NOSQL ADATBÁZISOK TÍPUSAI

NoSQL definíció

- Nyílt forráskódú
- **Nem-relációs**
- Elosztott
- Horizontálisan skálázható
- Sémamentes adatmodell
- Replikáció támogatása
- Fokozatos konzisztencia

NoSQL adatbázisok típusai

- Kulcs-érték tárolók
- Dokumentumtárolók
- Oszlopcsaládok
- Gráfadatbázisok

NoSQL adatbázisok típusai

- **Kulcs-érték tárolók**
- Dokumentumtárolók
- Oszlopcsaládok
- Gráfadatbázisok

Kulcs-érték tárolók

- Nagyon egyszerű programozási felület:
 - `get(key)`
 - `put(key, value)`
 - `delete(key)`

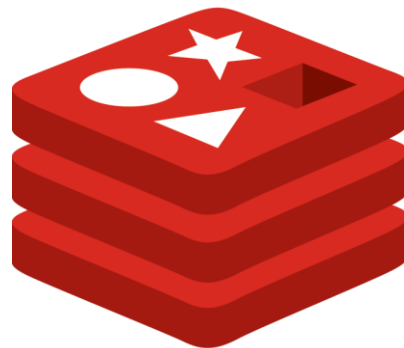
Kulcs-érték tárolók felhasználása

- Munkamenetek tárolása
- Egyszerű felhasználói profilok
- Képek
- Gyorsítótárazás (cache)

Kulcs-érték tároló implementációk

ORACLE®

BERKELEY DB

redis

32 millió dollár

ORACLE®

**NOSQL
DATABASE**

riak

NoSQL adatbázisok típusai

- Kulcs-érték tárolók
- **Dokumentumtárolók**
- Oszlopcsaládok
- Gráfadatbázisok

Dokumentumtárólok

- Szemistrukturált adatok
- Nincs előre definiált séma
- Nincs illesztés művelet

Dokumentumtárolók – JSON

JavaScript Object Notation

```
{ "document": [  
  {  
    "firstname": "Klemens",  
    "city": "Stuttgart",  
    "age": "42"  
  },  
  {  
    "firstname": "Rajesh",  
    "city": "Delhi",  
    "age": "29"  
  },  
  {  
    "firstname": "Colin",  
    "company": "Oracle"  
  },  
  {  
    "cars": ["BMW 320d", "Jaguar XF"]  
  }  
]}
```

Dokumentumtárolók

- Naplózás
- Tartalomkezelő rendszerek (CMS)
- Valós idejű adatelemzés

Dokumentumtároló implementációk

mongoDB

223 millió dollár

CouchDB
relax

Couchbase

56 millió dollár

NoSQL adatbázisok típusai

- Kulcs-érték tárolók
- Dokumentumtárolók
- **Oszlopcsaládok**
- Gráfadatbázisok

Oszlopcsaládok

- Táblák

- Sorok = kulcs-érték párok

oszlopkulcs 1	oszlopkulcs 2	...
érték 1	érték 2	...

- Nincs illesztés művelet

- Előre definiált, de rugalmas séma

- Például:

- Memória
- Kijelző átmérője
- Szín
- Mobiltelefon szolgáltató
- stb.

Oszlopcsalád implementációk

DataStax: 84 millió dollár

cassandra

A P A C H E
HBASE

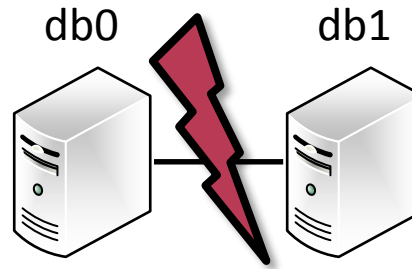
Oszloptárolók használata

- Dokumentumtárolókhoz hasonló
 - Naplózás
 - Tartalomkezelő rendszerek (CMS)
 - Kötegelt adatfeldolgozás (MapReduce)

Vásárlói kosár

name	product
John Doe	Mac Pro

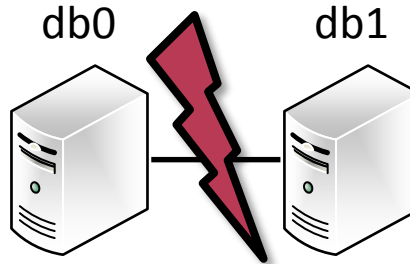
name	product
John Doe	iPad Air

Vásárlói kosár

name	product	color
Jane Doe	iPhone 5s	gold

name	product	color
Jane Doe	iPhone 5s	space gray

NoSQL adatbázisok típusai

- Kulcs-érték tárolók
- Dokumentumtárolók
- Oszlopcsaládok
- **Gráfadatbázisok**

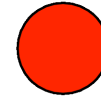
Gráf adatmodell

$$G = (V, E)$$

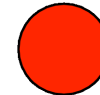
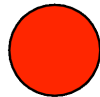
"textbook graph"

Forrás: Titan: The Rise of Big Graph Data, <http://www.slideshare.net/slidarko/titan-the-rise-of-big-graph-data>

Gráf adatmodell

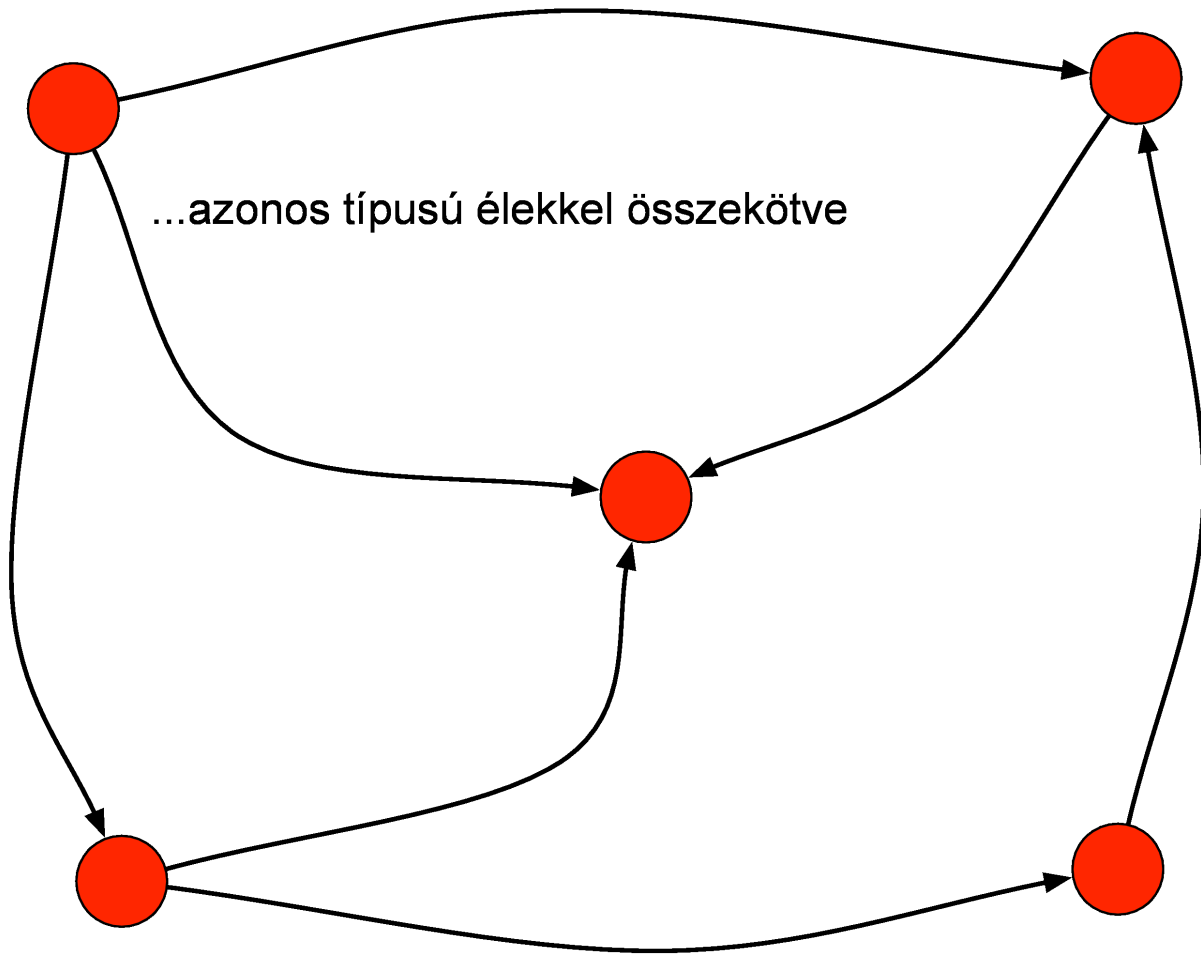

Azonos típusú csomópontok

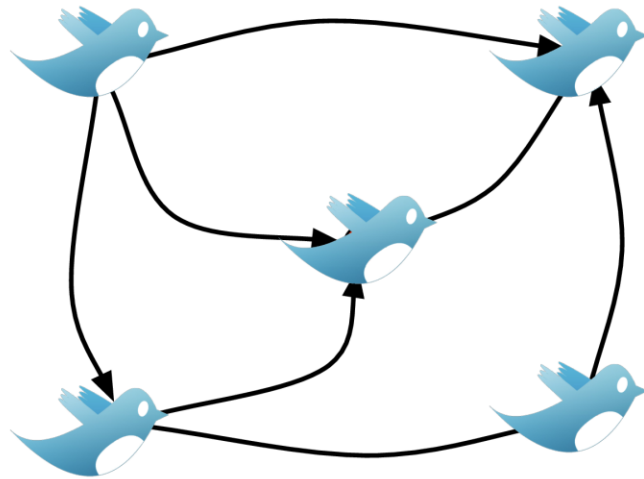
V

Gráf adatmodell

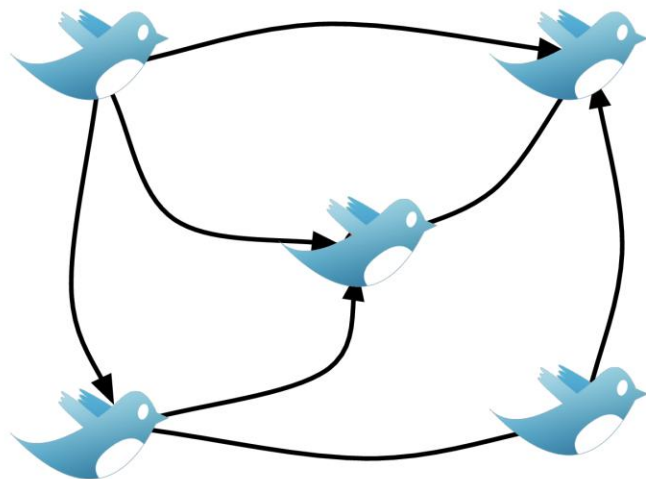
E

Korlátozott kifejezőerő

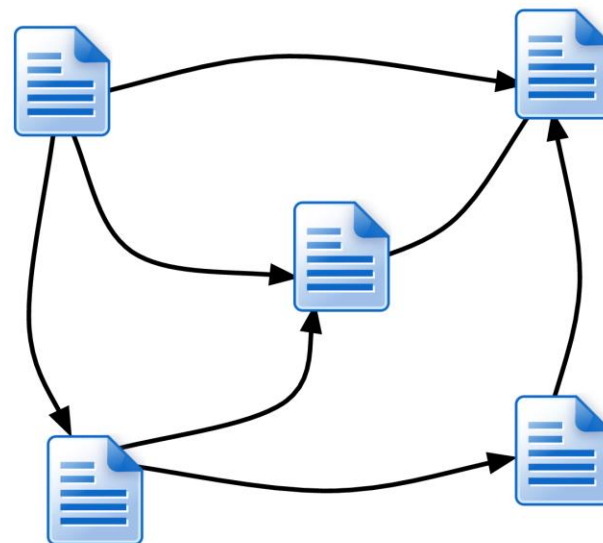
Twitter: ki kit követ

Korlátozott kifejezőerő

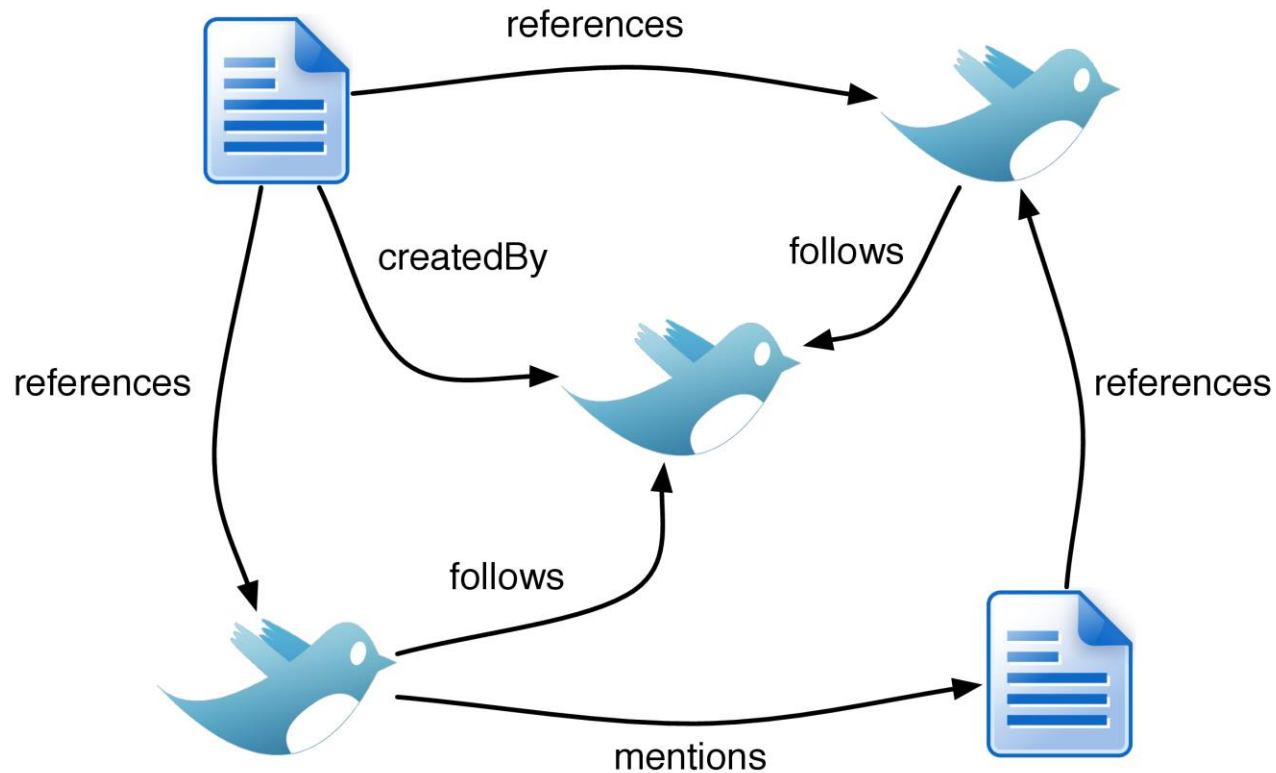

Twitter: ki kit követ

...weboldalak és linkek

Gyakorlatiasabb modell

Gyakorlatiasabb modell

Tulajdonsággráf

$$G = (V, E, \lambda)$$

- * Irányított gráf, élek: címkék, csomópontok: tulajdonságok
- * Többszörös élek lehetségesek

Tulajdonsággráf

csúcs

Tulajdonsággráf

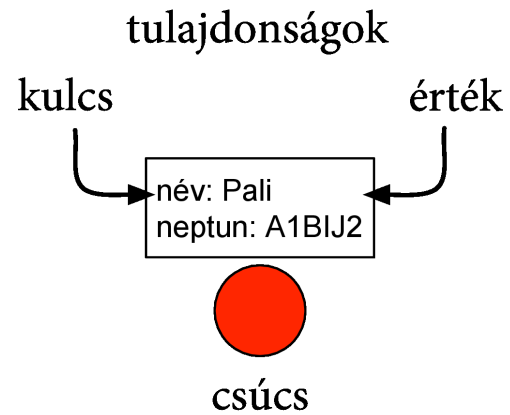
tulajdonságok

név: Pali
neptun: A1BIJ2

csúcs

Tulajdonsággráf

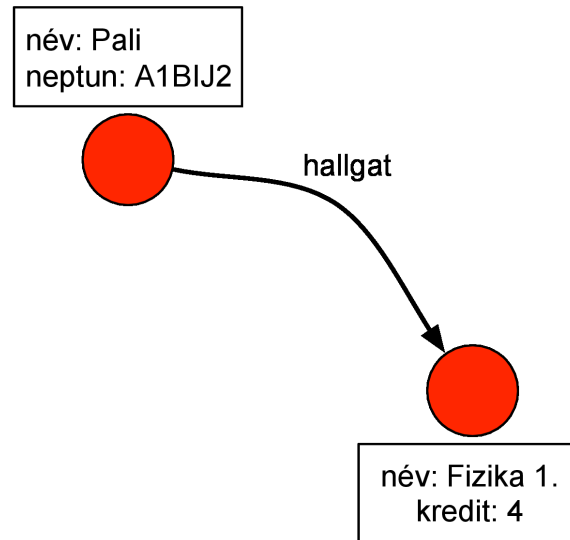

Tulajdonsággráf

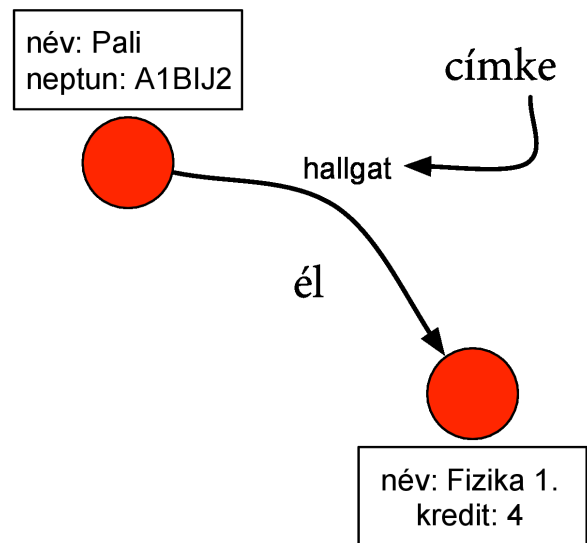
név: Pali
neptun: A1BIJ2

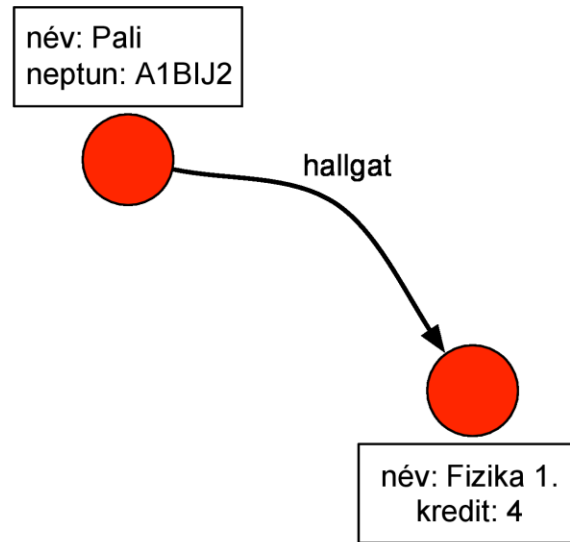
Tulajdonsággráf

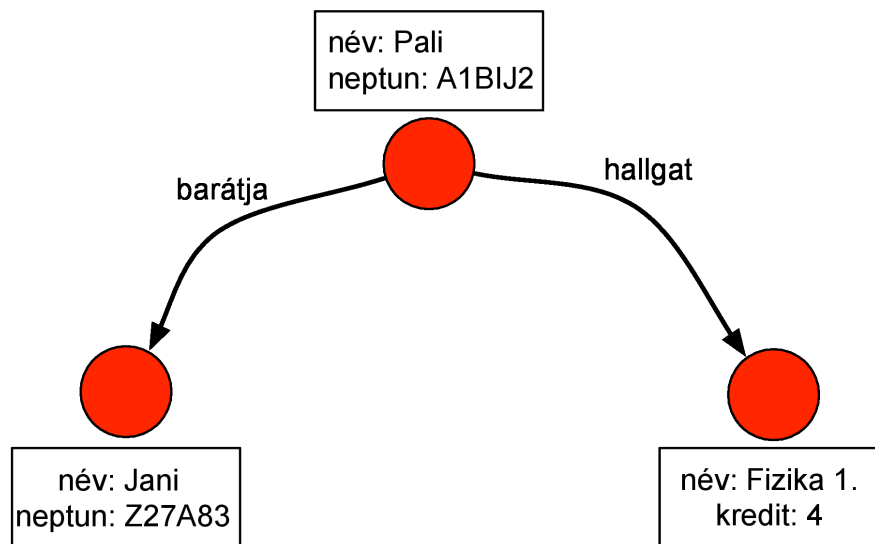
Tulajdonsággráf

Tulajdonsággráf

Tulajdonsággráf

Gráfadatbázis implementációk

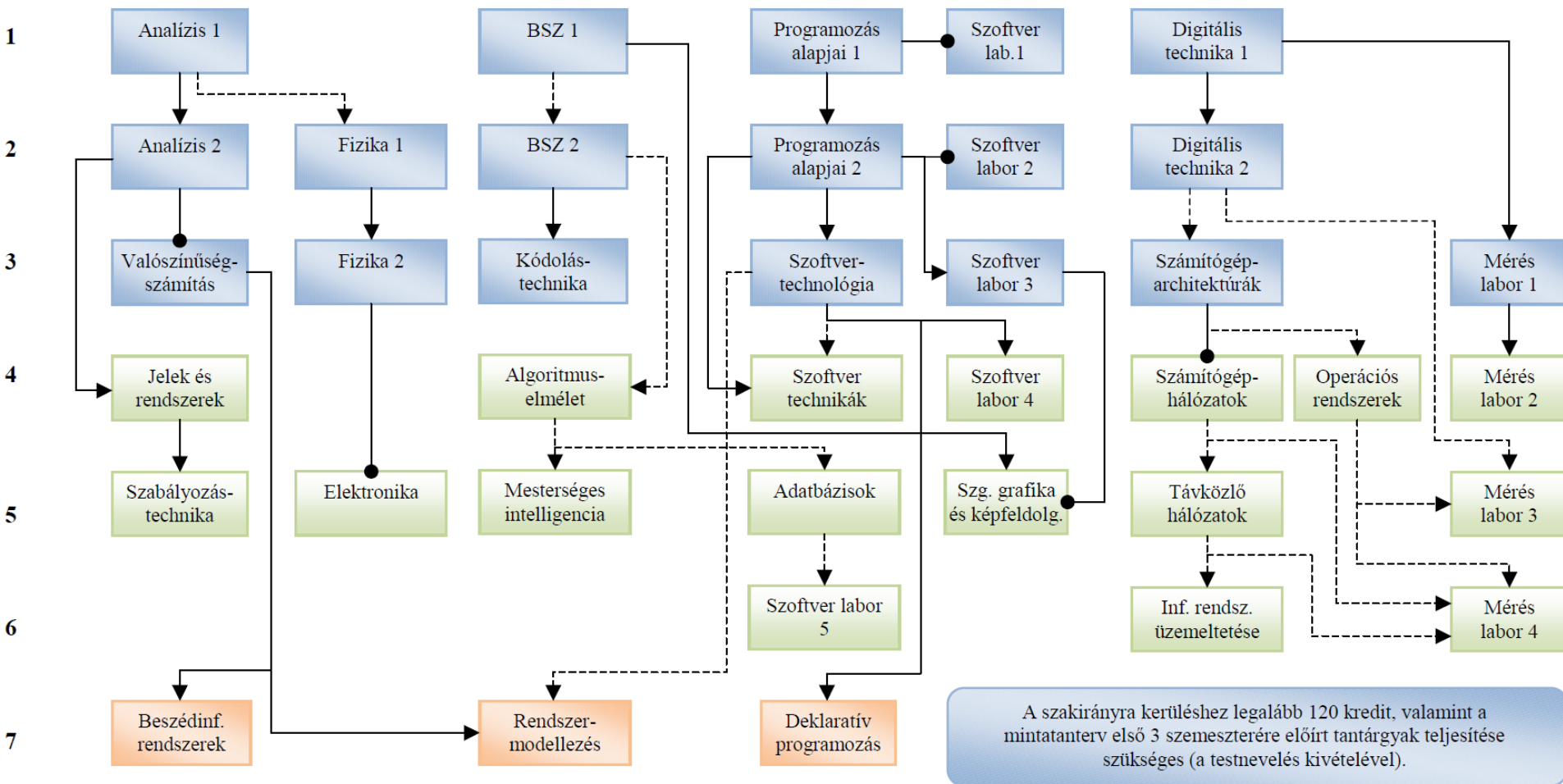
24 millió dollár

TITAN

Mérnök informatikus előtanulmányi rend

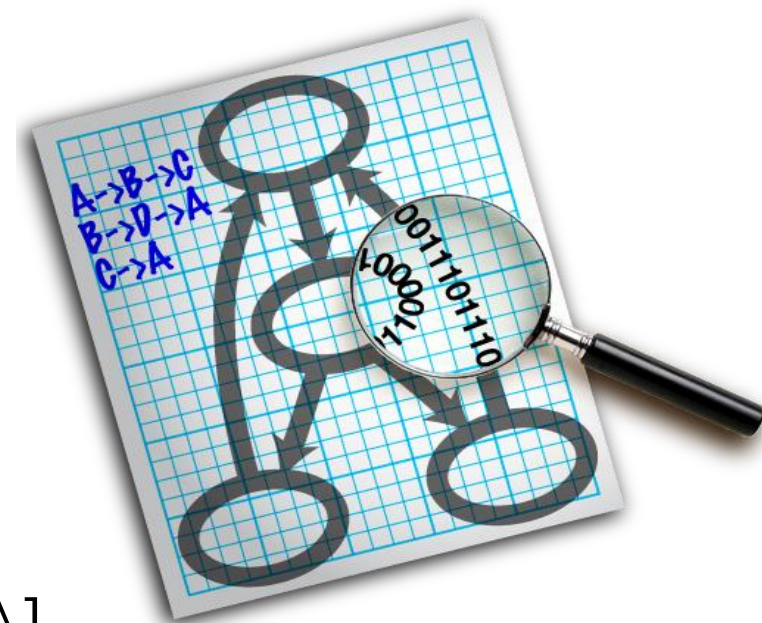

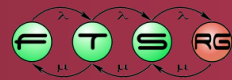
- **Folytonos vonal & nyíl:** Kredit megszerzése kötelező a tárgy felvételéhez.
- **Szaggatott vonal & nyíl:** Aláírás megszerzése kötelező a tárgy felvételéhez.
- **Folytonos vonal & pont:** Legkorábban ezzel a tárggyal vehető fel együtt.

- **Kék háttér:** A szakirányba kerüléshez szükséges a kredit teljesítése.
- **Narancs háttér:** Elágazó, a három tárgy közül egyet kell teljesíteni.

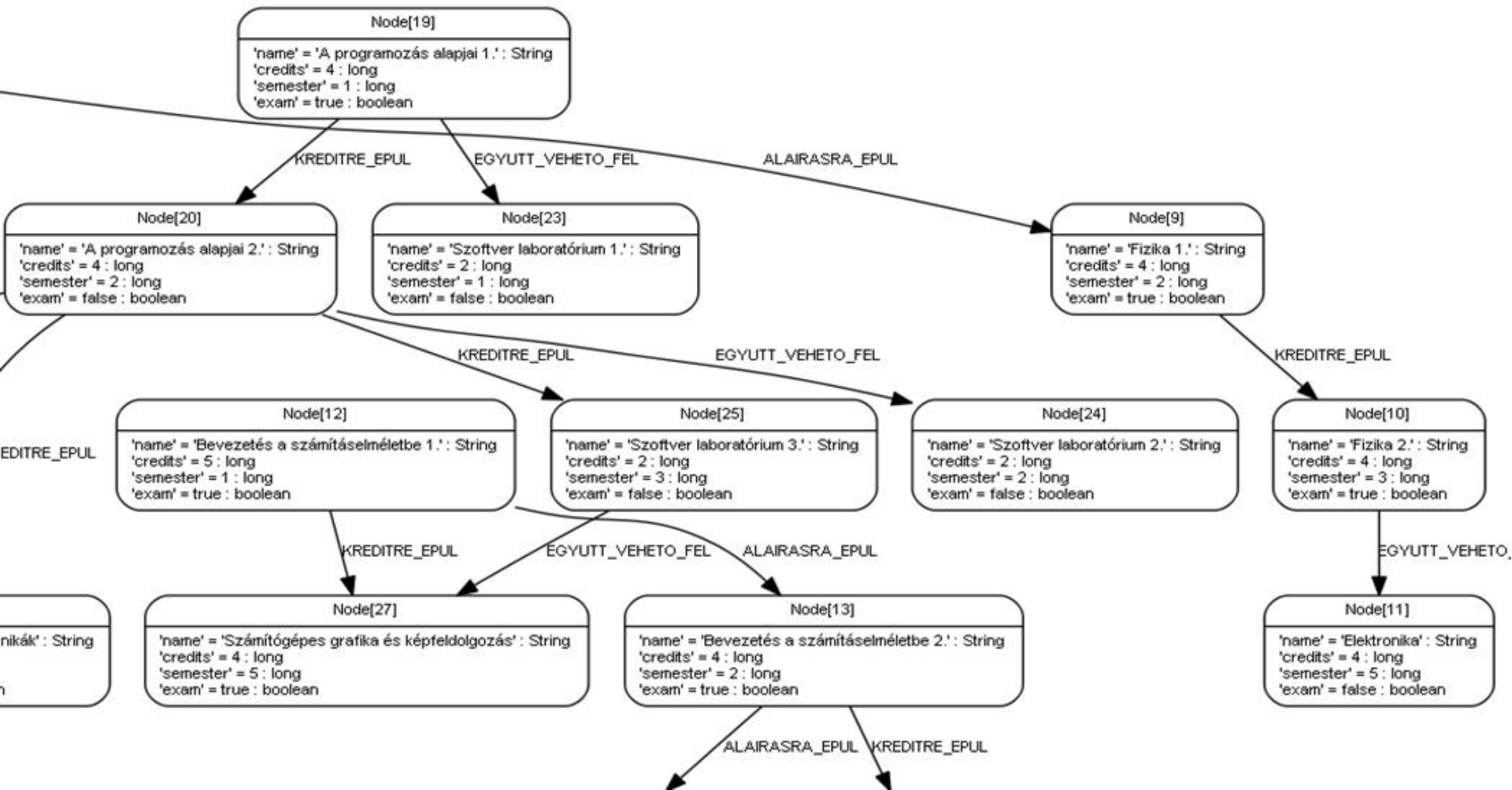
Kitérő: Graphviz

```
digraph Neo {  
  N1 [  
    label = "{Node\[1\\]|  
    'name' = 'Analízis 1.' : String\l  
    'credits' = 7 : long\l  
    'semester' = 1 : long\l  
    'exam' = true : boolean\l}"  
  ]  
  N1 -> N2 [  
    label = "KREDITRE_EPUL\n"  
  ]  
  N2 [  
    label = "{Node\[2\\]|  
    'name' = 'Analízis 2.' : String\l  
    ...
```

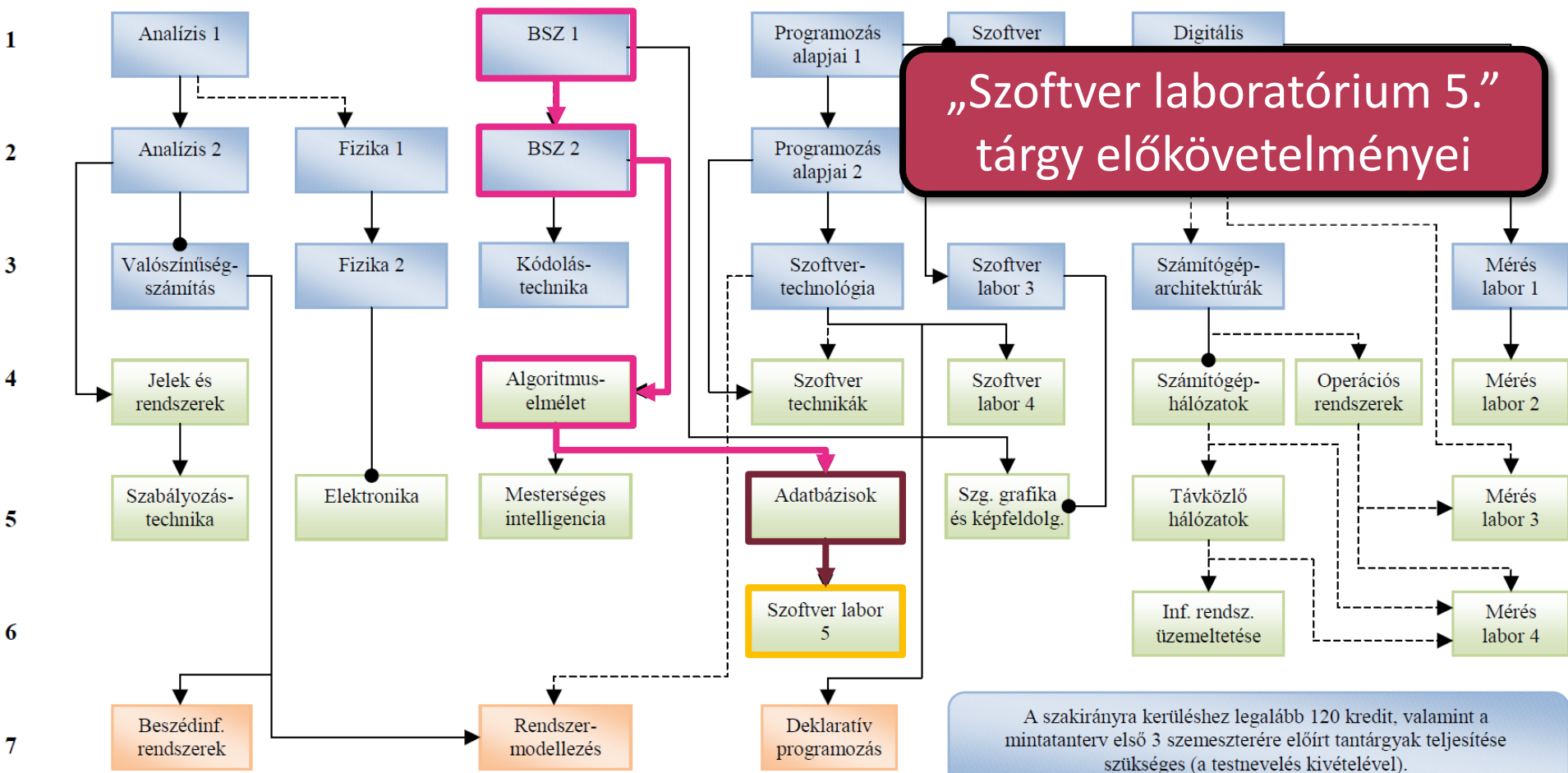

Előtanulmányi rend – Graphviz

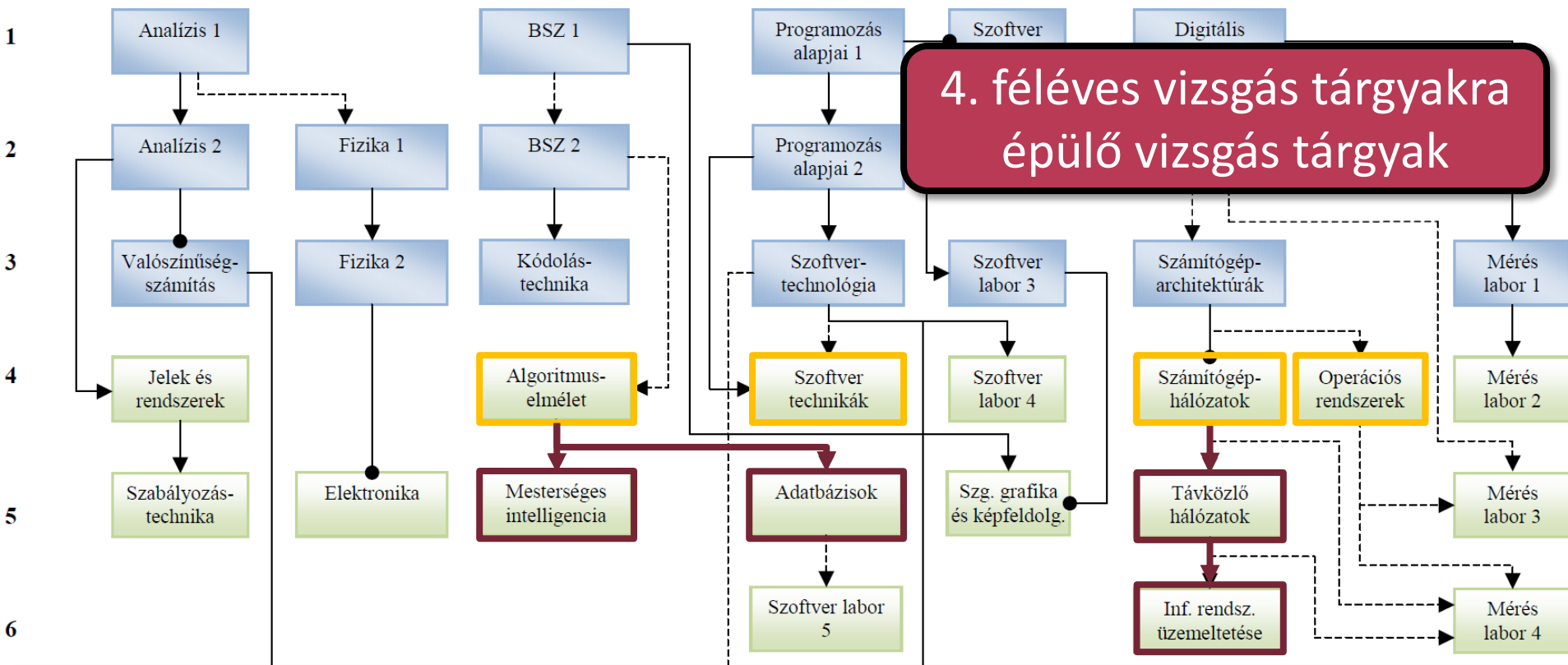

Mérnök informatikus előtanulmányi rend


```
START n=node:node_auto_index(name='Szoftver laboratorium 5.')
MATCH a-[r*]->n
RETURN a, r
```

Mérnök informatikus előtanulmányi rend


```
START n=node:node_auto_index(semester='4')
```

```
MATCH n-[r*]->o
```

```
WHERE n.exam = TRUE
```

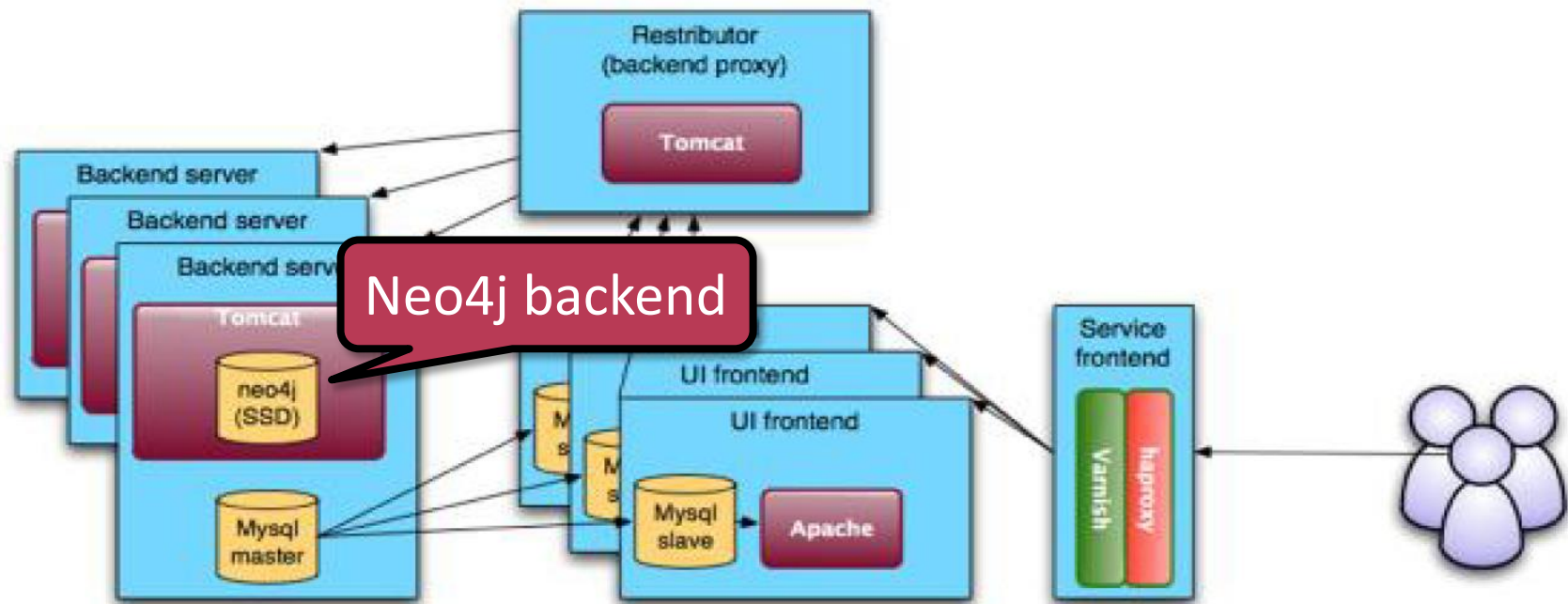
```
AND o.exam = TRUE
```

```
RETURN o
```

Alkalmazás: SZTAKI szótár

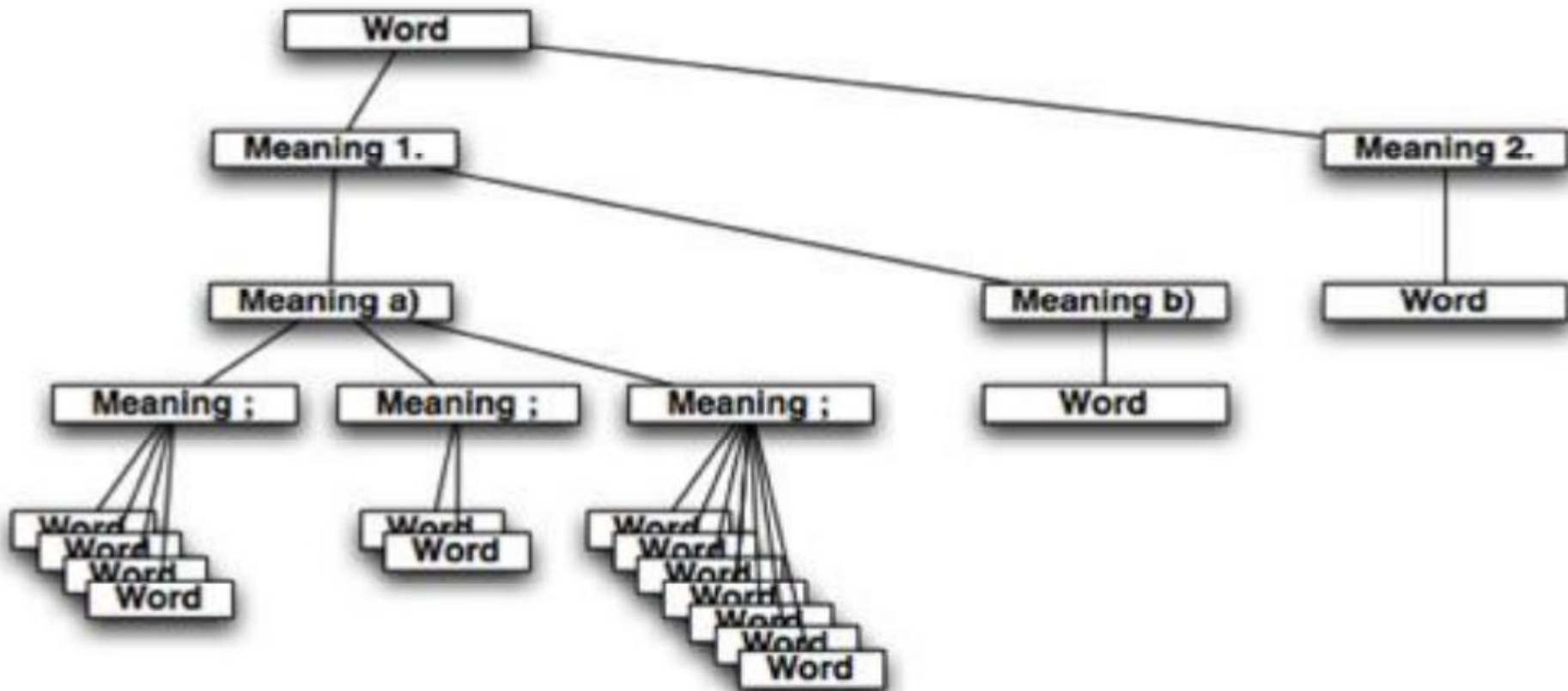
[origo] sztaki szótár

bármiről ▾ —> bármire ▾

SZTAKI szótár – szócikk gráfja

abatement: 1. a) csökkenés, kisebbedés, enyhülés, gyengülés; alábbhagyás, lecsendesedés [viharé] lankadás, megfogyatkozás, apadás, alábbszállás, szűnés, csökkenés, enyhülés [tüneteké]; csillapodás, csökkenés [lázé]
b) megszüntetés [visszaélésé]; 2. címertörés

Források

- NoSQL adatbázis-kezelők:
<http://nosql-database.org/>
- Christof Strauch, NoSQL Databases, <http://www.christof-strauch.de/nosql dbs.pdf>
- SZTAKI Szótár – Olyan jó, hogy nem találom a szavakat,
<http://nws.niif.hu/ncd2012/docs/ehu/022.pdf>
- Titan: The Rise of Big Graph Data,
<http://www.slideshare.net/slidarko/titan-the-rise-of-big-graph-data>
- BME Adatbázisok haladóknak kurzus,
<https://www.db.bme.hu/targyak/adatbazisok-haladoknak>

Technológiák

- Cassandra:
 - <http://cassandra.apache.org/>
 - <http://www.datastax.com/>
- Neo4j: <http://www.neo4j.org/>
- Titan: <http://thinkaurelius.github.io/titan/>
- Massey Architecture Explorer,
<http://xplrarc.massey.ac.nz/>
- Graphviz: <http://www.graphviz.org/>

Érdekessegek

- MongoDB shell: <http://try.mongodb.org/>
- Neo4j konzol: <http://console.neo4j.org/>
- Sakkjátszmák gráfadatbázisban:
<http://gist.neo4j.org/?6506717>